

İLETİŞİM VE ANLAM

Sosyal bir varlığa sahip olan insan hayatını toplum içerisinde sürdürür. Bu süreç içinde sürekli olarak etrafındaki insanlarla iletişim içerisinde. Karşımıza sürekli olarak farklı özelliğe sahip insanlar çıkar, biz bunların tavır ve hareketlerinden etkileniriz. Somut olarak görünmeyen duygu, düşünce, tutum, inanç gibi soyut kavramların hemen hemen hepsini insanların davranışlarında gözlemlemek mümkündür. Her insan jest ve mimiklerle düşüncelerini ve hissettiklerini açığa vururken, söylediklerinden çok farklı şeyler hissettiğini farkında olmadan açığa çıkarır.

Bir süreç olan ve anlamları bireyler arasında ortak kılma işlemi olarak da değerlendirilen iletişim *verici, mesaj, kanal ve alıcıdan* oluşan dört ana unsur vardır. Bu unsurlardan birinin gereken biçimde dikkate alınmaması iletişimin sağlıklı ve verimsiz olmasına, yani gerçekleşmemesine yol açmaktadır. Ortak anlamlara ulaşabilmek için iletişimin çift yönlü olması gereklidir. Verici mesajını alıcıya ulaştırdığı zaman onun tepkisini bilmek ister. İletişim sürecinin başarısını ancak “alıcıdan vericiye doğru akım”dan anlarız. Böylece iletişimde “*Karşılıklı olma*” söz konudur.

İnsanlar arası iletişim; kişilerin birbirlerine bilinçli veya bilinçsiz olarak iletmek istedikleri duygu ve düşüncelerini aktardıkları bir süreçtir. Bu süreçte insanlar dış dünyanın değer yargıları ve kendi iç dünyasını anlamlandırarak kendi hayatına yön verecektir.

İletişim sürecinde verici ve alıcı olmak üzere iki kişi yer almaktadır. Verici kişi, iletişimi başlatan, duygu ve düşüncelerini aktaran kişidir. Bu işlemi yaparken de alıcı konumundaki kişinin anlayacağı biçime getirmeye çalışır. İletişim sürecinde alıcı konumundaki kişi çok önemlidir. Vericinin kodladığı anlamı, alıp çözecek ve değerlendirecek kişi alıcıdır. Dinleyici konumundaki kişinin tutumu, iletişimin akışını belirleyen önemli bir etkidir.

Etkileşimin olduğu her yerde iletişim, iletişimin olduğu her yerde de etkileşim vardır. Kişiler anlaşılma için anlatma eğilimi gösterirler. Anlatma işini yaparken de konuşarak ya da yazarak iletişim kurarız.

Dört temel dil becerisi olan okuma, yazma, konuşma ve dinlemenin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi iletişimi kolaylaştırır. Bunu sağlamak için kişinin

kendi dilini ve dilinin inceliklerini çok iyi bilmesi gereklidir. Temel dil becerilerinin birinin veya bir kaçının eksikliği iletişim sürecini engellemiş olur. Vericinin dil becerilerindeki eksiklikler mesaja yansıtacağı için anlatılmak istenen durum tam anlamıyla aktarılamayacaktır. Aynı durum alıcı konumundaki kişide de mevcutsa verici konumundaki kişi durumu ne kadar doğru anlatsa da mesajı doğru olarak algılayamayacaktır.

İletişimde anlamayı kolaylaştıran bazı unsurlar mevcuttur.

- 1. İletişimde ilk dakika önemlidir:** İlk algı iletişim sürecinde çok önemlidir. Karşımızdaki kişileri ne kadar ciddiye aldığımızı gösteren ilk dakikalardır. Bu nedenle iletişim sürecine iyi izlenimlerle başlamalıyız.
- 2. İletişim bilgi alışverişi değildir:** İnsanlar arasındaki iletişim sadece bir bilgi alışverişi değildir. Duygu ve düşüncelerin bir bilgi olarak aktarılmasındaki eylemler ve bu eylemlerin biçimi, iletişim özünü oluşturur. Bilgiyi veriş biçimi, bir başka deyişle, sözlerin bedendeki karşılıkları, iletişimi değerlendirmemizde ikinci önemli noktadır. İletişimde bilgilenmek ve öğrenmek “anlamak” değildir. İletişimin ana amacı *anlayarak kavramaktır*.
- 3. İletişim kişiye değil, kişiyle yapılır:** İletişim, onu oluşturan bireylerden birinin aktif oluşu, diğerinin ise bu eylemi seyredişiyile kurulamaz. Eğer alıcı kişi hazır değilse, iletişim yolu kapanır. Böyle bir iletişim sağlıklı anlama ve anlaşma sağlamaz.
- 4. İletişim bir bütündür:** İletişim kelimeler, eller, gözler gibi bütünlüğünden soyutlayarak ve süreçteki bir kesite bakarak değerlendirmeye çalışmak bizi yanıltabilir. Sözsüz işaretlerini veya sözlü iletişimi oluşturan unsurları tek tek değerlendirerek sonuçlara varmak yanıltıcı olabilir. İletişim bir bütün olduğu için anlamının gerçekleşmesi son derece önemlidir. İletişimin temelinde amaçlılık vardır, iletişimin başlama nedeni olan amaca ulaşılmadığında, o iletişim, iletişim olmaktan çıkar. Sağlıklı bir iletişim için ifade, anlam ve anlama üzerinde sırasıyla durmakta faydadır.

İFADE

İnsanların yapmış oldukları faaliyetlerin en doğal belirtileri ifadelerdir. İfade kelimesinin sözlük tanımına bakıldığında; deyiş, söyleyiş, anlatım, bir duyguyu yüz aracılığıyla anlatan belirtilerin bütünü olarak tanımlanır. Örneğin, nefes almak tek başına bir anlam ifade etmezken; bir olay ya da bir konuşmadan sonra yapılması anlam yüklenmesine vesile olur.

İfade, sözlerden yol işaretlerine kadar bütün olağan iletişim araçlarını, aynı zamanda duyguları ve eylemleri açığa vuran yüz çizgilerinin değişmesini de içine alır. Bu anlamda ifade iletişim sürecinde neyin anlatılmaya çalışıldığı ve anlaşıldığı konusunda önem taşımaktadır.

İfadelerin bir başka işlevi ise göstermedir. İfadelerin işaret etmek suretiyle gösterdikleri şeyler, onların belirli bir anlam kazandıklarını gösterir. İşte bu göstermeler sayesinde dil dediğimiz olgu meydana gelir. Bu şekilde çok kapsamlı bir tanımı olan dil, sadece Türkçe ya da İngilizce değil, matematik, fizik, resimdeki renkler, doğadaki çiçekler ve anlamları da bir dilden söz edilmesine sebeptir. İfadeler dilden daha geniş anlamlar taşır. İfadeler farklı kişiler tarafından yapılsada aynı anlamlara gelen geniş bir iletişime hizmet eder.

ANLAM

Sözcükler ya da kavramlar tek başına önem taşımaz. İnsanların ortaya koyduğu fikirler, amaçlar ve onlara yüklenen anlamlar anlamlı hale gelmektedir. Bir sözcüğün anlamı, belli bir cümle ya da onun yer aldığı metinle ve bu sözcüğün ait olduğu dilin yapısıyla belirlenir. Bir işaret veya bir fiilin anlamı, onun öteki fiillere, işaretlere ve vuku buldukları durumlara bağladığımız zaman, daha açıklık kazanır. Küçük parçaların değil bir bütünün anlamı olduğunu unutmamalıyız. Tabii ki bu parçaların birleşmesiyle anlam kazanır. Cümle içerisinde de bir kelimenin eksik kullanılması cümlenin bütün anlamını etkileyebilir. Her sözcük, her cümle, hatta onları kurarken kullandığımız beden dilimiz, ses tonumuzda bir bütünün parçalarıdır ve anlamı güçlendiren unsurlardır. Konuşmanın içerisinde kullanılan cümlelerin anlamlarının bilinmesi ve bunların doğru yerde ve zamanda kullanılması anlamı kuvvetlendirir.

ANLAMA

İnsan dünyası her zaman anlamlarla yüklüdür. Bizler etrafımızdaki olaylara anlamlar yüklüyoruz. Bu anlamları belirli zamanlarda, bizleri ilgilendirdikleri durumlarda yorumlamışızdır. Anlama, ancak bilginin edinilmesi sonucu ortaya çıkar. İnsanoğlunun kendisine belli hedef ve amaçlar seçmesi; bu hedef ve amaçlara ulaşması için kullandığı araçlar araması onu diğer canlılardan ayıran en önemli ve özel niteliktir. Bu özel niteliğini bazı biyolojik ihtiyaçları için, kimi zaman gelenek ve göreneklerden çıkarar, kimi zamanda kendisi yaratır. İnsan kendi iç dünyasına hem de etrafınındakilere anlamlar yükler ve bu anlamları kendi algıladıklarıyla yorumlar ve ifadeleriyle anlaşılabilir.

Anlam yani yorumlama öğrenme eyleminin insan için nesnenin kendisinden bağımsızlaşması, yani kavramlaşmanın başlaması gelişim sürecinde önemli bir adımdır.

Anlamayla ilgili olarak değerlendirilmenin ana unsuru insanın kendisini, çevresini anlama ve öğrenme eylemlerinde, başlangıçtan yalnızca duyuşsal olarak algıladığı nesnelere kurduğu ilişkidir. İnsan önce somut kavramları öğrenir ve dil gelişimi ilerledikçe sembollerle anlam gerçekleşir. Bilişsel gelişim sürecinde ana dilinin yüklendiği temel rol, eylemsel öğrenmeden kavramsal öğrenmeye geçiş açısından belirginleşir.

Kavramlarla öğrenme, kavram öğrenme eyleminin gerçekleştirilmesini gerektirir. Kavramların dil sayesinde adlandırılması ve sembolleştirilmesi ve zihinde depolanmasını sağlar. Ana dili öğretiminin asıl amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir. Ana dilinin etkili kullanımı, hem bireyin toplum içerisinde doğru anlaşılmasını, hem de öğrenme sürecinde başarılı olmasını sağlar.

Anlama sayesinde çevremizi tam anlamıyla algılayabiliriz. Bizler kendimizi doğru anlatabilmemiz için çevremizi de iyi algılamalı ve anlamalıyız.